

Del 2

Modell för planering och genomförande av träningsarrangemang

Innan vi ger oss in på de handfasta stegen i vår modell för samråd inför träning är det värt att påminna om att vi som orienterare representerar vår förening, vårt distriktsförbund, vårt specialförbund och därmed hela RF-idrotten. I introduktionen läste du om detta ansvar:

Svenska orienteringsförbundet har alltid framhållit att "orienteraren ska uppträda på ett ansvarsfullt sätt och visa hänsyn till miljön med dess växter och djur och till den som äger marken. Ett gott förhållande till omvärlden skapar förutsättningar för framtida tillgång till marker för träning och tävling." När orienteraren utövar sin idrott representerar man inte bara sig själv utan hela orienteringsrörelsen. Ett väl fungerande samarbete med fr.a. markägare och jägare får positiva effekter på våra möjligheter att säkra vår tillgång till mark för orientering. Att vårda Allemansrätten vid såväl träning som tävling blir i det sammanhanget en grundförutsättning.

Svenska orienteringsförbundet: Allemansrätten och orientering - policy gällande markåtkomsten och allemansrätten.

Kartägarens ansvar

I samrådet inför träningsarrangemang har kartägaren (karträttsinnehavaren) en nyckelroll. Det är till kartägaren man som träningsarrangör vänder sig i första hand. Till kartägarens ansvar hör att:

- Skapa en tidsplan för kartans användning.
- Inneha goda kunskaper om markfrågor, vilket innefattar kunskap om vilt, skogliga värden och naturvärden och om ev. reservat.
- Skapa och vidmakthålla goda relationer med markägare, arrendatorer, reservatsförvaltare och jakträttsinnehavare genom återkommande informationsmöten om kommande aktiviteter.
- I kraft av ovanstående punkt agera mellanhand mellan träningsarrangör och övriga markintressenter i samråd men också i form av ev feedback från träningsarrangör tillbaka till markägare
- Upprätta och hålla aktuella förteckningar över markägare, arrendatorer och jakträttsinnehavare.
- Ha uppgift om enskilda vägar och särskilda naturvärden som påverkar en kartans utnyttjande i ett visst område.
- Hjälpa arrangör med samrådet. Ge information om eventuella överenskommelser med markägare, arrendatorer och jakträttsinnehavare

En detaljerad genomgång av karträttsinnehavarens roll finns på Stockholms OFs webb-sida i form av [Anders Winells infoblad #11](#)

Modell för planering och genomförande av träningsarrangemanget

I detta avsnitt presenteras en effektiv modell för samråd inför träningsarrangemang som tillsammans med god kunskap om orienterarens ansvar som du läst om i del 1 innebär att vi bibehåller goda relationer med andra markintressenter. Kom ihåg att det alltid är den arrangerande föreningen som är ytterst ansvarig för att inte åsamka skada vid träning, vilket innebär att vi måste vara noga med att

ha en tät dialog med kartägaren för att säkerställa att samråd skett på ett tillräckligt bra sätt. Vår modell är inriktad på att säkerställa detta.

Vid teknikträningar har diskussionen ofta fastnat i frågan om antalet deltagare – att träningsarrangören vill ha en deltagarnivå under vilken inga samrådskontakter behöver tas. Även om frågan är relevant är det viktigt att poängtera att det är omöjligt att sätta en sådan generell nivå. Däremot är det viktigt att en träningsarrangör kan uppge ungefärligt antal deltagare men också ett tidsspänn under vilket en träning pågår. I många fall kan det nämligen vara bättre med fler löpare under en begränsad tid än färre under flera dagar. Detta beror på vilket område det gäller samt tid på året.

Ökade kunskaper om vad som styr när och var det är bäst att träna hjälper oss att redan på hösten lägga en plan som har stora chanser att kunna genomföras utan justeringar eftersom vi redan i planeringen kan ta hänsyn till känsliga tider för viltet samt jaktperioderna.

Checklista för träningsarrangören

1. Inledningsvis gör klubbarna och/eller samarbetsklubbarna ett program för kommande säsong senast i november. Med säsong avses då en period som startar i mitten på mars och som sträcker sig ett helår framåt. Planeringen kommuniceras med de kartägare som berörs. Använd kunskaperna om olika områden och tidsperioder när du gör planeringen och ha helst en idé om typ av övning, bansträckning, tidsaspekt samt förväntat antal deltagare redan i detta skede för att underlätta för kartägarens samråd.
2. Vid kontakt med kartägare är det viktigt att inse att olika klubbar kommit olika långt i arbetet att uppbygga relationer med markägare och jakträttsinnehavare. Därför bör du som träningsarrangör använd en checklista vid förfrågan om att kunna träna i ett område en viss tid. Eftersom du som arrangör är ansvarig för att ingenting går fel vid en träning är du beroende av att kartägaren agerar i linje med sin roll. Det kan komma att betyda att du måste ta egna kontakter!

För att säkerställa att samråd skett på ett tillbörligt sätt bör du ställa och få svar på följande frågor:

- Är markägaren kontaktad?
  - Är jakträttsinnehavare kontaktad?
  - Finns det åtlar att undvika?
  - Var finns det lämplig parkeringsplats som kan svälja x antal bilar utan att det blir uppseendeväckande?
  - Finns det känsliga områden med hänvisning till växt- och djurliv som bör undvikas?
  - Om det är reserverat – vad säger föreskrifterna om kontrollmarkeringar och antal löpare per tidsenhet eller andra krav? Krävs särskilt tillstånd? Av vem?
  - Finns det spelande tjäder på denna plats vid tiden för träningsarrangemanget? (Restriktioner till förmån för Tjäder föreligger i ett antal områden i april. Tid och plats hittar du separat i särskilda pdf-filer)
3. Rekvirera kartfil men utgå inte ifrån att kartägaren vill lämna ifrån sig filer i ocad-format. Det går bra att lägga banor på en jpg-bild och därefter låta kartägaren själv skapa pdf:er med kartor till er träning. Om du får ocad-fil, var noga med att respektera de villkor kartägaren

ställt upp för hantering av sina filer. Glöm inte att på kartan ange karträttsinnehavare samt vad och för vem övningen är avsedd.

4. Börja banläggningen med att utgå från den parkeringsplats du kommit överens om med kartägaren. Du som arrangör kan tänka på att upp till 1 km till start och mål ju bara innebär en god möjlighet till uppvärmning. I tränings-PM bör man uppmuntra till samåkning.
5. Vid banläggning – ta hänsyn till vilt genom att lägga i enkelriktade stråk med frizoner för vilt innanför och/eller utanför banstråken. Frizonerna behöver inte vara särskilt stora – hellre flera små (ner till en hektar 100x100 m kan räcka) – eller markerade i terrängen så länge det är lagt så att löparna inte borde komma in i zonen av misstag. När man tar ett väldigt litet område i anspråk för träningen kan det dock räcka med att det finns lämpliga buffertzoner runtom. Lämna alltid buffertzona, 100m, mot trafikerad väg.
6. Markera förbjuden mark – frizoner och skyddad natur – med förbjudet område.
7. Under vårdatumstopp – använd helst stadsnära områden och undvik halvöppen kulturmark och ta så litet område som möjligt i anspråk! Vid banläggning för träning under vårdatumstoppet – utnyttja helst så små områden som möjligt och lägg gärna slingor.
8. Sätt ut märkta (med arrangerande klubb) skärmar och var noga med att ta in kontrollerna direkt efter avslutad träning!

AW och Banläggarboken. Vad gäller träning under vårdatumperioden finns [Anders Winells infoblad #12](#) med mer detaljerad information. Även infoblad #14 tar upp allmänna förhållningssätt vid träningsarrangemang. Länk nedan.

Källor

[Tävlingsregler och anvisningar för grenen orientering](#)

[Allemansrätten och orientering - policy gällande markåtkomsten och allemansrätten.](#) Svenska orienteringsförbundet

Checklistor - [Vett och etikett i Skogen.](#) Svenska Orienteringsförbundet

[Allemansrätten – en unik möjlighet.](#) Naturvårdsverket

Skogens Pärlor och Skogliga grunddata <https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/> Skogsstyrelsen

Skyddad Natur <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/> Naturvårdsverket

Banläggarboken. SISU Idrottböcker 2016, s 50-56

Anders Winell – [infoblad 5, 7, 8, 11, 12, 14, 15 del 1 och 2.](#)